

Seborrhoeás kórképek

Dr. Erős Nóra

Seborrhoeás kórképek

1. Seborrhoea
2. Dermatitis seborrhoica
3. Acne vulgaris
4. Rosacea
5. Dermatitis perioralis
6. Gram negatív folliculitis

Seborrhoea

- genetikusan determinált, multifaktoriálisan öröklődő betegség, oka: androgén túltermelés
- lokalizáció: arc, hajas fejbőr
- terápia: detergens sulfuratum hajmosás, alkoholos ecsetelők, súlyos esetben antiandrogének, lokális, szisztémás retinoid

Dermatitis seborrhoica

- gyakori, főleg férfiak, incidencia: 2-5 %
- ok: *Malassezia furfur* (*Pityrosporum ovale*)
- formái: száraz, hámló dermatitis ill. zsíros, pörkös forma
- lokalizáció: faggyúmirigyben gazdag területek

Dermatitis seborrhoica

- differenciál diagnózis: psoriasis, impetigo, tinea, pityriasis versicolor, intertrigo, SCLE, syphilis II.
- terápia: selenium sulfid, zink pirithion, kén, ill. ketoconazol tartalmú samponok, ketoconazol, steroid tartalmú krémek, súlyos esetben orális retinoid

Acne vulgaris

- nagyon gyakori, fiatal betegek 85 %
- kezdet: pubertás (10-17 év), perzisztálhat a 3. évtizedig vagy később is kezdődhet nőknél
- a pilosebaceus egység betegsége
- pathomechanizmus:
 1. Follicularis hyperkeratosis
 2. Fokozott faggyútermelés
 3. Propionibacterium acnes kolonizáció
 4. Androgen hatás
- lokalizáció: arc, mellkas és hát felső része

Acne vulgaris

- tünetek: zárt, nyitott comedo, papula, pustula, nodus, cysta, atrophias v. hypertrophias heg, keloid
- főbb formái:
 - acne comedonica
 - acne vulgaris (acne papulopustulosa)
 - acne nodulocystica
 - acne keloidalis
 - acne conglobata

Ritkább klinikai formák

1. Acne mechanica
2. Acne fulminans
3. Acne excoriée
4. Foglalkozási acne
5. Neonatalis acne
6. Acne aestivalis
7. Corticosteroid acne
8. Gyógyszer indukálta acne
9. Klóracne
10. Acne cosmetica

Kezelés

Lokális:

- benzoyl peroxid
- antibioticum: erythromycin, clindamycin
- retinoid

Szisztémás:

- antibioticum: tetracyclin, erythromycin
- retinoid: isotretinoin
- antiandrogének

Rosacea

- Pathomechanizmus:
 - vasodilatáció: forró italok, fűszerek, alkohol
 - H. pylori pozitív gastritis, cholelithiasis
 - Demodex folliculorum
- Stádiumok:
 - intermittáló erythema (flush)
 - perzisztáló erythema, teleangiectasiák
 - papulopustulák
 - oedema, granuloma képződés (epitheloid- és idegentest óriássejtes), rhinophyma

Rosacea

- Speciális formák:
 - ophthalmorosacea: blepharitis
conjunctivitis
episcleritis
keratitis
 - rosacea fulminans
 - rosacea conglobata
 - lupoid (granulomatosus) rosacea

Granulomatosis rosacea

- rhinophyma (orr)
- mentophyma (homlok)
- blepharophyma (szemhéj)
- gnatophyma (áll)
- otophyma (fül)

Kezelés

- Lokális:
 - metronidazol
 - antibioticum (~ acne)
 - antiparazita kezelés (ha Demodex +)
- Szisztémás:
 - antibioticum: tetracyclin, doxycyclin
 - retinoid
- Gastrointestinalis probléma kezelése
- Rhinophyma: CO₂ laser, electrosurgery

Dermatitis perioralis

- főleg nők, 20-40 év
- oka nem ismert, feltételezett okok: detergensek, lanolin, steroidok, fluorozott fogkrém, hypaciditás, anticoncipiensek, pszichés stressz
- tünetek: rosacea-szerű tünetek a száj körül, nasolabialis redőben
- kezelés: null-terápia, ichthyolos rázókeverék, szisztémás antibioticum, retinoid

Gram negatív folliculitis

- Pathomechanizmus:
 - Gram negatív baktériumok rezervoárja: orr
 - az acne elhúzódó szisztémás antibioticus kezelése megváltoztatja az orr bakteriális flóráját, *S. aureus* mennyisége csökken, a koaguláz negatív *Staphylococcusok* és *Enterobacteriumok* száma nő
- Kezelés:
 - isotretinoin
 - ampicillin, trimethoprim-sulfamethoxazol
 - orr reservoár kezelése: lokális antibiotikum

Bőrgyógyászati terápia

Bőrgyógyászati külső kezelés

Formái: por, oldat, rázókeverék, gél, krém, kenőcs, paszta, spray, sampon

- oldat: felületes hatás
- rázókeverék: folyékony közeg + szárazanyag
- gél: mélyebb hatás, mint az oldat, rázókeverék
- krém: olaj/vízben
- kenőcs: víz/olajban

Felszívódás

Felszívódás a bőrről:

- barrieren át
- folliculus nyílásokon át

Felszívódás függ:

- lokalizáció
- bőrvastagság
- barrier állapota
- kezelt felület nagysága
- alkalmazás módja

Corticosteroid kezelés alapelvei

Corticosteroidok hatásmechanizmusa

- gyulladáscsökkentés
- immunszuppresszió
- mitózis gátlás
- vazokonstriktció

Gyulladáscsökkentő, immunszuppresszív hatás

- neutrophil, monocyta chemotaxis, adherencia, migráció gátlás
- fagocitózis gátlás, capillaris proliferáció gátlás
- kollagén depozíció gátlás
- hegeképződés gátlás
- prostaglandin, leukotrién szintézis gátlás
- cytokin gátlás: IL-1, TNF

Antimitotikus hatás

- fibroblast osztódás gátlás
- kollagénszintézis gátlás
- kötőszöveti alapállomány szintézis gátlás
- keratinocyta proliferáció gátlás
- in vitro human bőrben mitózis gátlás

Vasokonstriktor hatás

- vasodilatátor hatású hisztamin, bradykinin, prostaglandin gátlás
- norepinephrin hatás erősítés
- direkt hatás az érendothelre

Corticosteroidok hatása a bőrre

- keratinocytá proliferáció gátlás (epidermis elvékonyodás)
- fibroblast proliferáció gátlás
- kollagén, elasztin, mátrix szintézis gátlás (dermis elvékonyodás, sebgyógyulás gátlás, fertőzésre való hajlam)
- gyulladáscsökkentő sejtek gátlása
- zsírsejt proliferáció gátlás

Corticosteroid kezelés mellékhatásai

- bőratrophia
- bevérzések
- striák
- teleangiectasia
- hypertrichosis
- hypopigmentáció
- elhúzódó sebgyógyulás
- acne, rosacea, perioralis dermatitis
- fertőzésekkel szembeni fogékonyság

Mellékhatások kialakulása függ:

- kezelt terület nagysága
- kezelt területen gyulladás, erosio
- életkor (csecsemő, gyermek, időskor)
- lokalizáció (hajás fejbőr, hajlatok, scrotum)
- occlusiv kezelési forma
- vivőanyag
- kezelés időtartama

Corticosteroidok szisztémás mellékhatásai

- glaucoma
- cataracta
- GI ulcus
- hypertonia
- diabetes
- osteoporosis, avascularis femurfejnecrosis
- myopathia
- mellékvesekéreg szuppresszió
- pszichosis
- növekedési retardáció

Corticosteroid kezelési alapelvek

- csak megfelelő indikáció esetén adjuk!
- oldat, gél: felületes hatású; acut, nedvező folyamatra, szőrrel fedett területekre, hajas fejbőrre
- krém: felületes hatású; acut, subacut gyulladásra
- kenőcs: mélyebb hatású; vastag, száraz, lichenifikált bőrre
- arc, hajlatok, pelenka területe: gyenge steroid adható, erős, fluorozott készítmény nem
- occlusio: láb, kéz

Corticosteroid kezelési alapelvek

- a lehető legrövidebb ideig, hosszabb kezelésnél intermittáló adagolás
- hosszú kezelésnél erős hatású szert ne használjunk
- a legalacsonyabb hatásos koncentrációt válasszuk
- gyerekeknél fokozott óvatosság!

Antimycoticus kezelés

Szisztémás antimycoticumok

- polyének: amphotericin B, nystatin
- griseofulvin
- 5-fluorocytosin
- allylaminok:
 - terbinafin (Lamisil, Terbisil)
- azolok:
 - imidazolok: miconazol, ketoconazol (Nizoral)
 - triazolok: fluconazol (Diflucan, Mycosyst)
itraconazol (Orungal)
voriconazole (V-Fend)

Ketoconazol

- spektrum: dermatophyton Candida, Malassezia furfur, dimorph gombák
- hatásmechanizmus: ergoszterol bioszintézis gátlása
- adagolás: per os, a fertőzéstől függően 200-400 mg/d

Fluconazol

- spektrum: sarjadzók, dimorph gombák, (dermatophytonok)
- hatásmechanizmus: ergoszterol bioszintézis gátlása
- rezisztens: Candida krusei, C. glabrata (dózis-dependens rezisztencia)
- adagolás: per os, parenteralis
 - oropharyngealis infectio: 50-100 mg/d, 7-14 napig
 - acut vulvovaginalis candidiasis: 1x150 mg
 - recurrens vulvovaginalis candidiasis: 1x150 mg/hó. 4-12 hónapig

Itraconazol

- spektrum: sarjadzók, dermatophytonok, dimorph gombák, Aspergillus, bizonyos penészek
- hatásmechanizmus: a gombák cytochrom P-450-hez kötődik, ergoszterol szintézist gátolja
- adagolás: per os
 - tinea corporis, oralis candidiasis: 100 mg/d, 15 napig
 - vulvovaginalis candidiasis: 200 mg/d 3 napig
 - onychomycosis: 2x200 mg/d 1 hétig, 3 hét szünet („lökéskezelés”)

Voriconazol

- spektrum: Aspergillus, sarjadzók, dimorph gombák, dermatophytonok
- hatásmechanizmus: fungicid
- adagolás: i.v.

Terbinafin

- spektrum: dermatophytonok (bizonyos sarjadzók)
- hatásmechanizmus: fungicid vagy fungistaticus, squalen epoxidáz inhibitor
- resistencia: penészek, dimorph gombák
- adagolás: 250 mg/d, 2-24 hétig

Lokális antimycoticumok

- Imidazolok
 - clotrimazol (sol, crem, hüvelytabl, spray)
 - ketoconazol (crem, sampon)
 - econazol (crem)
 - omoconazol (sol, crem, hüvelykúp)
 - sertaconazol (crem)
 - flutrimazol (gel)
- Allylaminok
 - terbinafin (crem, sol, gel, spray)

Lokális antimycoticumok

- Morfolin
 - amorolfín (crem, körömlakk)
- Polyének
 - natamycin (crem, sol, hüvelytabl, hüvelykúp)
- Egyéb
 - tolnaftat (spray, por)
 - cyclopiroxolamin (sol, crem, hüvelykrém, por, körömlakk)